

WWW.DIGITALLIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Год. VI.

Број 3.

**НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.**

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

УРЕДНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 14. јануара 1896.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

ПРЕВИШЊЕ ОДОБРЕЊЕ

избора протопрезвитера-пароха Јеремије Мађаревића за срп. прав. епископа будимскога.

*Краљевско-угарски министар бого-
чисти и јавне наставе.*

Бр. 67. през.

*Преузвишени Господине Архијепископе,
Митрополите и Патријарше!*

Његово царско и апостолско краљевско Величанство превишњом одлуком Својом, изданом у Бечу 5. јануара ове године, благоизволило је најмилостивије одобрити православним срп-

Преузвишеном господину

Георгију Бранковићу,

правом тајном саветнику, правосл. архијепископу митрополиту карловачком и патријарху српском.

ским архијерејским синодом карловачким обављени избор Јеремије Мађаревића, прав. срп. протопрезвитера-пароха будимског, за православног српског епископа будимског.

О том имам част, позивно на госп. кр. уг. министра-председника управљени дне 14./16. децембра 1895. под бр. 751. издани цењени допис тамошњи, известити Вапу Преузвишеност новољнога знања и даљег поступања ради с тим умолењем, да изволите на именованог новог епископа гласећи и овде под ./· привијени докуменат истом уручити.

Само се по себи разуме, да ће се посвећење новог епископа тек онда моћи обавити, кад исти положио буде присегу верности у руке Његова Величанства.

Примите, Преузвишености, искрену изјаву мојега одличног поштовања.

Будимпешта, 10. јануара 1896.

Влашић с. р.

ОКРУЖНИЦА.

Свима окр. протопрезвитерима епархије бачке.

К. 1811. ex 1895.

Поводом увањања нових образаца за матице крштених, венчаних и умрлих, по којима се од почетка текуће године имају матице на српском језику водити, а у решење питања, да ли ће свештеници уписивати у матице имена онако, како их народ изговара, или онако, као што су у месецословима забележена, — наређујемо, да се имена имају у матице уводити онако, како су при самом светом чину крштења наречена, односно како су у месецословима убележена.

У колико би пак по изговору било какве разлике међу правим крштеним именом и оном, како то народ изговара, има се и ово друго уз оно прво име убележити под заградом.

Што се Преч. Вашој а посредством Вас и свештенству протопрезвитерата Вашег знања и набљудавања ради приопштава.

У Новом Саду, 2./14. јануара 1896.

Герман Опачић с. р

Епископ.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

МІХАИЛЪ

БОЖИЈОМ МИЛОСТИ ПРАВОСЛАВНИ ЕПИСКОП
КАРЛОВАЧКИ, ПЛАЊЧАНСКИ, КОСТАЛНИЧКИ, ПЕТРИЊСКИ, ЛИЧКИ И КРВАВСКИ, ТЕ ПРИМОРСКИХ
ГРАДОВА СЕЊА, РИЈЕКЕ И ТРСТА:

часном и пречасном Свештенству и љубазном у Христу
стаду свом:

Христос се роди!

Тим васионске Цркве наше поздравом радосним, ево ме, љубљени моји, и опет међу Вас, да Вам свима заједно, и сваком појединце, будем полаженик Божиће радости Ваше, која се на топлом сунашћу милости Божје блиста и прелијева и у срцу и у оку, у кући и ван куће свакога Вас и тамо, под Велебитом и Клеком, као и на извору Уне воде хладне, на дуж цијеле јуначке Крајине!

Христос се роди, мили моји, и засја нам сунце истине и правде, кога давно и давно очекиваху стари, да ко тимѣ и сѣни

смертној успавану, пробуди свијест човјечју на пови бољи живот!

Христос се роди и пукоше ланци роцства грјеховнога, а слободе златне свану нам дан!

Христос се роди! На свјетлости Рождества Његовога прогледа заблудама и страстима гадним обнечијело око духа људскога, прогледа и угледа *пути*, који води у дворове сјајне вјечних Божјих истина, угледа *саму* најчистију *истину*, која руши идоле, кида негве и окове јазичничких страсти и подзаконских разних обредâ и проповиједа *слободу* (Јоан 8, 32) и *живот вјечни* (Јоан 17, 3) А те истине, а ни пута до ње, није познавао стари, предхришћански свијет. Језичници (незнабошци) признавали су више богова, виших и нижих, клањајући се разним идолима. А Рождеством Христовим многобожје *идолова оупразниса*, људи се ослободише идолопоклонства и почеше исповиједати *једнога истинитога* Бога.

Језичници су држали, да је овај свијет постао сам од себе или да га је неко више и моћније биће устројило од вјечне материје (твари); Рождество Христово допијело нам је науку, да је Бог створио свијет из ничега, једном ријечи својега Свемогућства.

Језичници су држали да Бог промишља и стара се о свијету, а хришћанска наука учи још, да се Бог стара и промишља и о *сваком* поједином створу свом, а највише о човјеку.

Језичници су држали, да је срећа човјекова овдје на земљи и у пронађивим земаљским добрима, а по науци данас рођепога Спаситеља: не ѿмамы здѣк превываюцего града, но градѣраго взыскѣмъ (Евр 13, 14), немамо овдје, на земљи, сталнога боравка, јер је овај живот и свијет, тек поправка за онај вјечни живот и свијет тамо на небу.

Од многих превратних мисли и назора, Рождество Христово и Њиме допесена истина небесна, ослободила је не само језичнике (незнабошце), но и Јудеје, тај Изабрани народ Божји, који је, и ако чувар вјере и *једнога* Бога, чешће се

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

мудолопкломством и незнабошком лажи за-
вести дао . . .

Тако су Јудеји мислили, да је Бог њихов само, а не и осталих народа; да се Богу клањати ваља само у њиховој обећаној земљи и на извјесним мјестима само; по науци Исуса Христа, Бог је Отац *свију* народа и свију племена земних, и Њему се ваља клањати свуда, на сваком мјесту; свагда, у свако доба.

Јудеји су очекивали у лицу обећаног Спаситеља, цара, који ће да завојује и зарати се са свима њих ради и све да покори под њихову власт, а Спаситељ наш, Исус Христос, учи, да царство његово није од овога свијета, по царство вјечно, духовно, царство истине, која ослобађа од ига и јарма греховнога.

Јудеји су били приковани за обредни свој закон, а данас Рођени, Спаситељ наш, дође, да подзаконних исклони, да их ослободи од закона тога и научи клањати се Богу — духом и истином.

Јудеји су љубили оне, који су њих љубили, а нарочито *своје* саплеменике: а данас Рођени, Спаситељ наш учи: *љубите враги ваша* — љубите и непријатеље своје. . .

Колика промјена, љубазни моји!

Је ли чудо, дакле, што се радујемо данас ми, што и анђели поју, пастири славе, а с њим и небо и земља, васиона сва?

Не, није то чудо, наравно је то. Душа наша онаква, какву је дао нама Бог, тежи *извору* свом, *истини* најчистијој, вјечној. На том духа нашега својству суштаственом, оснива се могућност науке људске, и ова није ништа друго, до ли по правилу неком сређена збирка онога, што се *радило* и онога што се *постигло* у правцу, да се дозна истина и да се на тој истини утврди закон за разне и преразличите одношаје живота човјечјега. А *слобода*? Кома од свјесних, разумних суштастава Божјих, није мила слобода златна и њена сласт: гдје је тај, што не уздише и не чезне за њом?! За њом уздишу: учени и неучени, богати и сиромашни. За слободу златну бије се бојак љути и мачем и пером, и тешком топузином и громком ријечи . . .

Слобода као и истина рађа се са духом

човјечјим; и слободи је као и истини у Богу, као у најсавршенијем бићу, и извор и крајња цијелъ . . . Јест, љубљени моји, и истина и слобода једнако годе и миле се души људској!

С тога данас и јест толика радост у свијету христијанском, јер је данас засјало, послије дуге црне ноћи, небесна, не заходима свјетлост *Истине* и правде, истините *слободе*, водећи нас из смрти у живот вјечни, у ком нема, као међу нама што има, болести ни печали ни уздицања.

Ну да та радост наша, свенародна, не буде кратка вијека, од данас на сјутра, по стална и трајна, да она буде свједоџба несумњива, да нас је свјетлост *истине* Божје заиста просвијетлила, *шоулина* љубави Божје заиста *ослободила* ропства нашега нашим рођеним злим навикама и гадним страстима, треба да нам је *свуда*, и у цркви и у школи и у друштву и у кући српској, *савијек*, и кад лијежемо на починак и кад се дижемо *ѿ ѿдра* и сна, да се приватимо посла свога свакидашњега, када полазимо на пут и с пута се враћамо, треба, вељу, свуда и свађе да нам је пред очима мила слика Спаситеља нашега, да нам је *Он* и *Његова* света наука звијезда водилица, на путу нашега рада и живота, најмилији разговор наш, како би се сјеме свете *истине* и *правде* Његове уцијепило у срце и у душу свакога и свију нас, јер само то сјеме може донијети плода жељенога, плода златне слободе у осјећајима и мислима, жељама и тежњама нашим, у молитви и дјелима нашим, која воде у задовољни и срећни живот овога, а блажен онога свијета и вијека

Како је, љубазни моји, угодан боравак у храму Божјем, када на недјељној, празничној или светитељској служби Божјој гледамо, како је све, само што је могло, и старо и младо и мушко и женско, богато и сиромашно, знатно и незнатно, преиспунило кућу Божју, пригнуло главу на молитву и благослов свети, да окријељено благодатију Духа светог преда се и онет послу и судбини својој. Срце се од милина растапа, слушајући лијепо пјеније школске дјеце, како се из *ѿштъ младеницъ* слави и хвали, поје и преузноси бескрајна благод

и милост Оца небеснога, од којег долази и дође данас велики дар.

А душа побожнога хришћанина, жедна небесне пиће, рекао би и не дише, када је на амвон, освећено мјесто, ступио слуга Божји, да послуже молитве: „*ω плаваюцихъ, ѡтѣшествовающихъ, недѣлюющихъ страждующихъ и плачущихъ и ω спасеніи всѣхъ,*“ словом Божјим пружи утјехе духовне — растуженима, окрепе — изнемоглима, снаге — клонулима, да грешнике призове на кајање, а праведнике утврди у добру (1 Сол. 5, 14.)

У тако пуној побожнога народа цркви Божјој, гдје је *вјера* сабрала, *љубав* сјединила, а *нада* на милост Божју покренула на заједничку молитву, ту је ваистину посредѣ Гдѣ, којему цијела црква у *слободи* духа радосно притиче и пјева: „*Прїидите возрадѣемса Гдѣви!*...“

Како је задовољна душа родољуба свакога, када у школу припадом завири, па ту око вриједнога свештеника-учитеља види сабрану омладину народну, како не скидајући очица својих са уста свештеничких слуша мудру поуку ону: „*Прїидите чада, послѣшайте мене, страхъ Гдѣню нашихъ васъ*“ (Пс. 33.) (Дођите дјецо, амо к м ни, послушајте ме, како ћу да вас научим бојати се Бога.)

Из таква сјемена, које савјестан свештеник-сијач, помно сије на меканој њиви срдаца дечјих, залијевајући га „*крвљу срца свога,*“ никнуће за цијело плод, *ѿ негоже ѣдѣи не оумираетъ,* ни он ни народ наш.

Па кад свештеник такав, коме није далеко ни најдаља школа, нити му је тежак или незгодан најнеравнији и најстрмнији пут до те најплодније позива свога њиве, дело то своје, катихизацију своју, зачини лијеним цјенијем цркве своје; онда, ко може да рече, да је слика Спаситељева у тој школи само на икони школској, а не и у срцу, живом срцу школе те, или да је наука Његова само у катихизисима дјечјим, а не и у памети њиховој!

Љубазни моји! Какви смо у цркви и у школи, такви смо у општини, вап цркве и школе.

По оним општинама нашим, гдје су цркве пуне побожнога народа, гдје влада благочиније и благољеније у богослужењу

и цјенију, гдје свештеници редовно, по дужности и родољубивој савјести, проповиједају Ријеч Божју, а народ слуша и у срце слаже Ријеч ту, гдје се обдржавају велики годишњи, па завјетни постови, и за вријеме тих постова приступају исповиђене и покајане душе причешћу светом, гдје родитељи дјецу своју и ону што је у школи и ону што није у школи свесердно цркви на наук христијански и молитву свету шаљу; ту онда, мора да је напредна и општина таква. Ту црквени иметак расте, а не расипа се, ту се у братском договору и споразуму са вриједним свештеником, старе цркве дижу и обнављају, парохijske куће, ако их нема, оснивају, а старе поправљају, цимитори (ограде црквене) и гробља у реду чиста и ограђена држе и чувају, поштујући их као света мјеста.

А у општинама, гдје нема праве љубави према Богомољи ни потребе у служби Божјој, гдје се председник црквени ријетко, можда на Божић или Ускрс или „*царев дан,*“ у цркви на служби Божјој виђети може, гдје одборници не маре нити знаду, да за то марити, дужност је њихова аутономно-рескриптуална, је ли у цркви ред и мир за вријеме службе Божје, или се у препрати женској жамори и говор распреда о „*пређи и ткиву,* о свађи комшинској и ширу,“ тако, да свештеник не може мирно ни светога Еванђеља очитати: у тим црквеним општинама, дакако, да нема и не може бити реда и напретка; ту цркве прокисавају, кровови гњију, а зидови пуцају; иметка црквенога нема ту ни толико, да се набави оно свијећа и тамјана, што код службе Божје треба у храму Божјем; куће парохijske или нема или се са годишња својих старијех, на-ерила сва, да (како кроз њу горски вјетар дува), гледаш и очекујеш сваки час, како ће да се стропошта и сложи, јер не мари нико за ову нити ко чује тужбе и јадиковке свештеникове, који са женом и нејачи својом нема гдје главе да склони, а овамо зна, да и лисице имаду своје јазбине, а птице гњезда, гдје склањају и чувају свој и својих живот.

Ту, у таквим општинама око цркве, у цимиторима, па по гробљима, читава пустош

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

жадост. Нема ту ограда честите ни притвора каквога, благо од сваке врсти, база и благи и црквене ограде цимиторе и гробља наша. Ником и не пада на ум, да је то и срамота и грехота наша, да ће нас свако ко прође крај разграђена и занеснажена црквишта цркве наше, крај разграђена и разбуцана, разрована и запређена гробља нашега, упознати и назвати неваљалицама и дивљалицама; нити се ко сјећа казне, што га чека за ту Богу мрску небригу и немар наш — пред судом Божјим! Тако је то, љубезни моји свуда, гдје се отима и јагми за части и власти, а не мисли и не мари за *дужности*, које се примају са том части и власти; гдје се Исус Христос, Спаситељ наш, поштује само оусги и оустнами, а *сердце* — *далече* *ѡстоитѡ* (а *серце* је далеко) од Њега, гдје се православије преуноси у часовима, када је у опасности Српство, а не и онда, кад ово није у невољи каквој, гдје се црква Христова не посматра и с онога становишта, да је она *установи Божја*, која и ако хоће да послужу радо гледа и види, како се њезине непромјењљиве одредбе и спасоносни прописи врше и испуњују и како и ми хоћемо њој, да принесемо оданог и искренога срца жртву послушности и благодарности!

Да тако не буде ни у једној општини нашој, да нам живот Цркве наше и народа у тој Цркви узнапредује и процвјета, треба да се канимо „празних ријечи“ — олагивања и клеветања, подметања и међусобнога сумњичења, па да се сваки, и као Христијанин и као Србин, прихвати *дужности* званичнѡ-внѡмѡе призиванѡ крѡстѡ (1. кор. 7, 10) угледајући се у узвишени примјер Спаситеља нашега, Који „не приде, да послѡжитѡ емѡ, но послѡжити, и дати дѡшѡ своју избавленіе за многиѡ.“ (Мат. 20, 28). Љубезни моји! Сва наша срећа овдје, на земљи, у Христу је и Његовој светој науци. С тога свако, ко жели себи праве среће, треба да вјерује у Исуса Христа и Његову Божанствену науку. Оно што је рекао Спаситељ Јудејима, тиче се и нас: *аще вы превѡдете во словеси моѡиѡ; во истинѡ ученици мои бѡдете и уразумѡете истинѡ* (Јоан 8, 31, 32) Вјером у Исуса Христа познајемо

свијет као дјело руку Божјих, и та нас вјера и то дјело, покреће на прослављање имена Божјега. Вјером у Христа Спаситеља сазнајемо откле човјек и на што је он. С вјером у Богочовјека Исуса Христа свуда у природи видимо уредбу Божју, дивимо се премудрости и благи Божјој, а с том истом вјером уздиже се душа наша горе, к подножију престола Божјега на небесима, која казују славу Његову. У свјетлости те вјере, оузрим свѡтѡ истинѡ (свјетлост истине), и истина та, освободитѡ насѡ (ослободиће нас) и од ропства у мислима и од ропства у дјелима.

Па кад вјера у данас Рођенога, Спаситеља и Избавитеља и небесну науку Његову имаде толики значај за живот, напредак и срећу нашу, кад је без вѡрѡ невозможно оугодити Богѡ (Евр. 11, 6), и кад се вјером том долази до спознања истине, за којом тежи људски дух, до слободе, за којом гине душа човјечија; онда је *прва* дужност свакога нас његовати и у тврђивати вјеру ту и у себи и у другима, што су нашем старању повјерени.

Родитељи, кућо српска! На огњишту вашем, треба да гори и никада да не згара света ватра вјере и љубави хришћанске, да се топлином и дахом те вјере и љубави загријева и прониче душа и срце свију чланова породица ваших!

Мајко православна! Ти си прва позвана, да распириш свету ватру вјере и љубави у безазленом срцу чеда свога. Ти треба да сву своју бригу и старање посветиш дјетету свом, да га никада без крѡстѡ и крѡснога знамења не успављујеш, да му, чим се у очима његовим покажу прве зраке свијести, чим прву ријечицу зборити стане — покажеш икону Спаситеља, покажеш му жижу кандила, што свијетлуца пред крсним именом, и да га наведеш на прву ријеч: Бог.

Срећно оно дијете, благо њему, које са првим ријечима својим, изговара свето име Божје! Љубав која у тим младим и безазленим дјететима горити почне, не гаси се нигда и ми би данас сви срећни били, када би са дјететом нашом могли пристати и читати: „Ко Галатом“ данашњега апостола! Таква дјетца радо иду у цркву на

службу Божју отимају се за апостол и чирјаке; кад одрасту, црква им је потреба душе и срца, у њу одлазе, да пред иконом Светитеља принесу молитве своје, да пролију сузе покајања, да се сједине са узором срца свога! Све су то утисци из млађане, пријемљиве добе најранијега детињства. У храму Божјем, посматрајући иконе свете, слушајући пјесме узносите, гледајући великољепно богослужење православно, открива се постепено сва величина и дивота слике, коју је млађано срце дјетета код куће ушло — усвојило. С тога и вели Господ: оставите дјетей приходити ко мнѣ и не враните имъ (Лук. 18 16) опомињући хришћанске родитеље, да марљиво шаљу дјечицу своју и мушку и женску, и мању и већу, у цркву — *к Њему*, гдје Он има престол свој, да их у крилу своје помилује и благослови (Марк. 10 16)

Ко из дјетињства не осјећа тако, тај до тога осјећања никада доћи неће. Љубав према Богу у Његовој светој цркви, љубав према светињама своје цркве, не да се научити из књига Живот куће српске, примјер родитеља књига је једина из које се учи и усваја дух хришћанства, дух православља под чијим окриљем живи народ наш.

Када се у кући српској не иде никада к столу, пити се лијеже ни устаје *без молитве*; када отац никада не иде ни на какво дело и посао, да се не препоручи Богу и мајки Божјој, а када мајка српска и почима и завршује сваки посао кућни знамењем часнога крста, па када то и од дјеце траже они; онда како да се не приуче томе свему, како да се не усели дух цркве православне, у душу и срце све чељади кућне; како да црква, њене установе свете и спасоносне, не буду душом душе, животом живота, потребом над потребама тако васпитаних синова народа нашега.

Кућа таква, у којој је такав живот, радује се данас искрено, достојно и праведно, јер Спаситељ пије далеко, он је у њој сваки дан и час, најсветији узор, најмилији посве дневни разговор њезин!

Зато љубљени моји, приоимо сви, свака свога мјеста и колико може, да се света вјера и дух цркве наше утврди и распро-

стре по свима путовима живота и рода нашега, како би сви ми, и знатни и непатни, богати и сиромашни, учени и неучени, могли разумјети истину Христову и разумјевши је у слободи духа радосно ускликнути: Христос се роди, мир Божји!

У *Плашкол*, у часни Божићни пост 1895.

Горе поменути смирени:

Михаилъ

Јеремија Мађаревић

изабрани епископ будимски.

Родио се 1822. год у Батосеку, у толапској жупанији, од оца Романа, православнога пароха и матере Софије Игалић. Основне школе изучио је у Батосеку и Баји, гимназију у Мохачу и Баји, филозофију у Кечкемету, а богословско училиште у год. 1840, 1841. и 1842. у Ср. Карловцима.

После добрим успехом свршених богословских наука оженио се с јесени 1843. год. с Јелисаветом, ћерком кишфалубскога пароха Глигорија Бошњака и положив 1-ог фебруара 1844. успешно стечајни испит, буде истога дана у будимској цркви рукоположен за ђакона, а други дан за презвитера и конзисторијом будимском опредељен за личнога помоћника своје тасту пароху кишфалубскоме. После смрти овога у месецу марту 1844. буде именован прво за администратора, а затим јула месеца год. 1844. за пароха кишфалубскога.

Обављајући као парох кишфалубски савесно своје душепонежитељске дужности, буде год. 1847. епископом Платоном Атанацковићем постављен за намесника протопрезвитерата мохачкога и приседника конзисторијалног и одликован црвеним појасом.

Обављајући своје парохијске и намесничке дужности тачно и савесно, стекао је г. Јеремија Мађаревић не само љубав и поштовање своје пастве, него и оданост парохијског свештенства протопрезвитерата мохачкога и уважење политичке области, која га је избором за жупанијскога представника одликовала.

Када је год. 1864. Јован Миликшић,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

www.парох будимски изабран за протопрезвитера будимскога, кандидује српска православна општина будимска г. Јеремију Мађаревића на прво место за свога пароха, а конзисторија епархије будимске потврди га коцнем год. 1864 у том својству.

Године 1880. благоволио је Арсеније Стојковић, преузвишени епископ будимски у признање ревности и одличне свештеничке службе и у истој по цркву и народ стечених заслуга одликовати г. Јеремију Мађаревића подарењем степена протопрезвитерскога, а по смрти окружнога протопрезвитера будимскога и дотле, док се не реши, где ће бити седиште протопрезвитера будимскога, буде г. Јеремија Мађаревић конзисторијално постављен за администратора протопрезвитерата будимскога, које је звање до данас на потпуно задовољство своје више духовне власти ревностно обављао.

Г. Јеремија Мађаревић је на позив цес. и кр. ратнога Министарства 7 година дана у гарнизону будимпештанском обављао бесплатно душепопечитељство над православним војницима и вероучитељство у цес. и кр. кадетској школи будимпештанској — те тиме подмиривао духовну потребу 1700 православних душа војничкога реда, а за време окупације Босне пружао је многобројним рањеницима православне вере у болницама будимпештанским и пожунским дануноћно потребне душевне утехе. Од дужности ове разрешен је на своју молбу онда, када је за гарнизон будимпештански постављен засебни православни војени душепопечитељ.

Као парох будимски предавао је г. Јеремија Мађаревић од год. 1864. па све док му није лични помоћник пристављен, сам собом веронауку православној деци у свима мушким и женским основним, грађанским, учитељским и средњим школама, — а од пристављања помоћника вршио је ту дужност само још у средњим школама.

Од год. 1875.—1895. одликован је био увек г. Јеремија Мађаревић поверењем грађанства престолице Будимпеште једногласним избором за муниципалног представника, послужно је у том својству престоном граду ревностним вршењем своје представничке дужности у многим важним одборима а на-

рочито у школској столици. За ово ревностно јавно деловање благоволило је Његово Величанство цар и краљ Франц Јосиф I. дана 16. окт. 1879. најмилостивије дати изјавити г. Јеремији Мађаревићу путем посебнога декрета Своје превишње признање.

Г. Јеремија Мађаревић је телом и духом потпуно здрав. Удов је; има сина дра Младена Мађаревића, варошког физика будимпештанског и кћер Емилију удову Дорића, који обоје живе из прихода својега самосталнога иметка, односно службе.

Св. архијерејски синод, уважив многогодишњу ревну и пуну љубави и преданости за цркву службу његову, а имајући пред очима околности и потребе будимске дијецезе, изабрао га је у седници својој дана 4. децембра 1895 г. за епископа те дијецезе.

Будимска дијецеза добија у изабраном и највише потврђеном епископу, високодостојном господицу Јеремији Мађаревићу архиепископа, душом и целим срцем предапа тој дијецези, као што је целога свога свештеничког живота такав био цркви и народу своме.

Шта би нам ваљало радити на свештеничким исповедима.*)

Има више узрока са којих та секта код нас напредује и о њима се већ писало. Један је од њих па и најважнији тај, што је наш народ слабо васпитан у вери. Ово није никако чудно, кад знамо како је пре било мало школа, па се и над поласком школе није баш особито бдило. За женску децу наш је народ мислио да и није школа, јер „неће бити падија,“ а мушку су задржавали за чување стада и друге ратарске радње. Та деца, која нису школу полазила ретко су да богме и у цркву долазила, да се слушањем проповеди и тумачења св. јеванђеља колико толико у вери својој васпитава.*) По себи се разуме, да они верни у цркви нису могли ништа ра-

*) Види број 1.

*) Не знамо је ли се бар та дужност савесно вршила, а познато је, да су многи проповедали словенским језиком или бар мешали многе народу неразумљиве речи, ваљда да покажу своју ученост.

WWW.LIBRARY.RS

на ће нам тиме рад бати много олакшан. Какви су нам катихизиси сви знамо. Где се стено них држало, ту заста није могло бити никакве вадје од учења до једино те, да ђак рецитиује механички одговоре, које није могао никако схватити. Пада ти мукe и рудa, које се уложико око учења, кад је све то било на постелку: плани па уздани! Делету је вaтaлo дати таку наставу, која ће му увек остати у памети, која ће му се тако рећи у душу упити, да га доцније у животу ништа не може у вери му православној побуљати. Ко је пак за то позваннији од евангелиста, и ко ће са већом вољом и љубави од њега приступити том послу. Пошто у већем делу наше митрополије дужности катихете морају вршити евангелисти и пошто нам око тога посла ваља својски прионути, да будучи наши народијани буду што боље у својој вери васпитани, да их се назаврентво тако тако не гени и да му могу још и на групот стати, то би нам преко потребно било вежбање и улагање у предавању веро-наукe. То би се пак најлакше могло постићи, кад би се приликом евангелистичких исповејаи држала у школи пред њеном предавања из веронауке. То чине и учитељи у ђарској на својим сре-ским зборовима, које држе двапут у години. А да се ту многоме чекну најући и у евангелистичкој предавања учења, о томе нам није потребно говорити. Кад то такме чине учитељи, који се практично већома у предавању у учитељској школи, као за што би било то на одмет нама кад нам се у томе ваља многоме чекну поучити. Ту би имали прилике да видимо и добре и рђаве стране у предавању. Па како ћемо пре-давати у школи са једним, два, три или четири разреда да би што већи успех могли постићи, то би се тако после исповејаи враћали у своје парохиије и утешени и спремноји за свој рад у школи. Да како, да се онда исповејаи не би смегле држати по манастирима.

Рећи ће нам можда когод: а на што све то, кад и онако догазе проте на испит из катихизиса, па ће они већ невештог упути. На то можемо одговорити са оним: више очигу увек више виде, а ако је неко проте, не мора за то бити и добар катихета, на прота уз то има прилике само да види успех из веронауке, а не може видети и ошенити начин предавања и по томе упуства дати.

Хвала Богу св Сион се постарао те ће бити пре свега.

Само не сме бити изважена. Дужност мора бити онаме, који појми свој уавишени позив. евангелист до смрти се учи. “Све ће то лако а другом и радом може се доста помочи.” Добар немолуће колико треба упознати га доволно, свим страна земљиште те му неће бити ни као учитељ, али ни њему није педагогија са-штенник није толико виша у педагошкој струци и ако све-дечу ваља што више поучити. Па и ако све-држимо, да ће и најбоље знати у чему му наје делитијозно-морално стање своје парохиије и мале деце, па пошто он најбоље поз-штенник учитељ православа не само одрастих, стави вере, учитељ тек испомара, јер је све-за веронауку. Он ваља да је рководја у на-морао редовно долазити на часове одређене вечно ту дужност врше, ипак би евангелист да буде. И ако знамо много уитеље, који са-дужност врше сами уитељи, што не би требало предавати евангелисти, а у вероисповедницама, ту у комуналним школама дужни су веронауку воспитаној што боље васпитати.

Уложити све силе, како би децу у вери пра-то нам је најзгодније поље за рад, те ваља места за сву децу и позваак је уредити, а томе нам је одакшано, јер имамо у школама бар у будучности не буде као ово сад. А у садашњост, ваља нам се потрудити да нам на што је у прошлости пропуштено урадити. Осим тога ту нам је још и катихизација, него једино рад.

Све вадје нам у том не помолоше ма какве биле, назарене евангелистичке изобављају. Наредбе земља-назарене него ли и сами евангелисти, пошто реинтијозни народијани лакше мочи утешити на борби са назаренством, јер ће тако васпитани у ренска, а то би нам био најбољи савезник у сачувати, да га се не придепи зараза наза-које одричу. На тај начин би оно што је здраво установама, на које назарени највећма нападају баш у оним јеванђелским истинама и црквеним више тумачити им јеванђеле у утврђивати их у вери православној утврђивати, а нарочито што чешћим обликењем својих народијана народ и разумљивим проповедањем у цркви и што су цркви туђи били. С тога нам ваља редовним је све што у цркви чују страна било, у својој зумети, па по томе душу своју задржати. Њима

приликом исповедања проповеда који свештеник, којему прота то наложи. Не знамо да ли он то проповеда браћи ради угледања или хоће можда прота том приликом да види какав је проповедник који свештеник. Сад како било, али колико је год света дужност свештенику проповедништво, толико исто и катихизација. Кад смо се у проповедништву већбали у богословији, па све то чинимо сад и у неким протопрезвитератима, то колико нам је нужније већбање и угледање у предавању веронауке, како би са обучавањем деце у вери што већи успех могли постићи. То нам је и иначе потребно, а особито сад, кад се назаренство међу нама шири на све стране.

Оволико смо сматрали за потребно о овом по нас важном питању рећи, а написасмо с намером, да би и остала браћа свештеници о том питању размишљали, па о том и своје мисли изнели.

Мило ће нам бити, ако би се о овом питању писало, а надамо се да ће и уредништво „Српскога Сиона“ радо уступити места расправљању његову.*)

Р—в.

*) Врло радо ћемо то учинити увек.

Мисли г. писца о потреби практичних катихетичких предавања, која би се могла баш приликом протопрезвитератских свештеничких састака предузимати, могу се само одобрити и зажелити. Кад би се та предавања практиковала било би добро. Вило би од користи.

Свештеници би се — који то иначе не чине — спремали за катихетична предавања, а тиме би упућени били да се за катихетични рад више заинтересују и са катихетичним методом боље и свестраније упознају. Спремање и у катихетичном раду је неопходно као и у сваком другом, ако се жели успеха. А то баш спремање као да код многих парохијских свештеника престаје па излазу им из богословије. А то је на грдну штету катихетичне им службе, коју ваља особитом пажњом и љубави неговати и вршити. Занемаривањем или овлашним вршењем катихетичних дужности занемарује се религиозно-наравствено васпитавање народног подмладка, последица чега се у своје време опажа очигледно у религиозно-наравственом стању целог народа.

Свако средство, које потпомоћи може религиозно-наравствено васпитавање народа, ваља употребити. Јер у религиозном наравственом васпитању запуштен човек, приступачан је увек брже свакој верској и социјалној заблуди и болести, какву ми гледимо и у назаренској секти. Вољан и удешен катихетични рад у школама еминентно је средство религиозно наравственог васпитавања народног и што год тај рад усавршити и успешнијим учинити може, — само се собом препоручује. Препоручује се тако и мисао г. писца.

— Ур —

Поводом представке будимског епархијског школског одбора.

I.

Пред нама је представка будимског епархијског школског одбора. Пред очи нам излазе

22 школе српске у тој епархији, којима прети опасност, да, са сиротиње дотичних црквених општина, престану бити српске. Излазу нам пред очи и оно хиљаду нејаких Српчића, којима, ради те сиротиње, може да се ускрати водизати у школама невинне очи на лик светитеља Саве и душу своју наслађавати песмом св. цркве православне и миле радости српске.

У срце нам продире очајни онај вапај за помоћ тим школама и спасавање тих Српчића. И кад би се хтели и даље одавати сентименталности, са сузама би могли писати ове редове место мастилом.

Али, пред озбиљним и критичким питањем, како нам износи пред очи представка, нити помаже њежност осећаја, нити икоје сентименталисање. Озбиљном питању ваља и озбиљно погледати у очи Молби, каква је у представи изложена, ваља одговорити истином и чињеницама, јер она тражи новаца, а не лених речи, каквима је она ваистину написана. Ми ћемо покушати да тако и учинимо.

Шта представка тражи? Тражи 4000 фор. сталне годишње припомоћи за 22 школе у будимској епархији. Од кога тражи? Од Школског Савета Шта може Школски Савет? Упутити ту представку са најтоплијом препоруком Саборском Одбору. А Саборски Одбор? Узеће ју у претрес, и након проучења те представке, односно молбе њезине, поставиће без сумње два питања. Прво, да ли има средстава на расположењу, којима би се тој молби могло задовољити, или тих средстава нема? Друго, и кад би било тих средстава, питање је: да ли би општи интерес дозвољавао да се тим средствима испомогну најпре и одмах дотичне школе у епархији будимској, или би тај интерес налагао, да се тим средствима испомогну у истом положају школе у другим епархијама н. пр. вршачкој и темшварској?

Ми у ово друго питање не ћемо ни улазити, јер ће за решење представке бити довољан одговор на прво питање. Тек кад би на прво питање могли добити повољан одговор, и кад би пред собом имали статистичке податке о оне 22 школе, могли би и у то друго питање ући. —

Да одговоримо, дакле, на прво питање.

Одговор је тај тако немилосрдан, да нам пара срце. Одговор је: Саборски Одбор нема на расположењу средстава, којима би могао

WWW.UNILIB.BS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

потпуно изаћи на сусрет молби представке.

Недозвољавамо, да кога тај одговор може већма заболети него нас, па и опет — он је сушта истина.

Седам милијона српских фондовских и закладних капитала, „фонд св. Саве,“ и — нема годишњих ни 4000 фор да се одрже 22 српске школе! Је ли то пронија? Није, него сушта истина.

То је и прошле године доказано у овоме листу, па није, држимо, од потребе и сада понављати све те доказе. Есенција свију тих доказа је у томе: да фондови и закладе наше имају своје одређење, а ниједан, нити фонд, нити заклада, да немају у одређењу своје испомагање основних школа.

Једини је „фонд св. Саве“ коме је изрично и једино баш одређење: испомагање српских православних народних школа, а који је фонд на срећу нашу основао данашњи *Патријарх Георгије Бранковић*. Ето, то је једини наш фонд под управом Саборског Одбора, који би *по одређењу* своје могао притећи у помоћ и школама у будимској епархији, за које представка испомоћ моли.

А може ли тај фонд ту испомоћ пружити према средствима својим? Не може. „Фонд св. Саве“ има до данас прибране главнице до 23 хиљаде фор. Камата на ту главницу износи годишње 1380 фор. А сама епархија будимска тражи годишње сталне припомоћи 4000 фор. Ето, тако стоји са средствима, која Саборском Одбору стоје на расположењу, да њима могу у помоћ притећи основним школама нашим.

Према тим средствима моћи ће Саборски Одбор и своје решење донети у погледу представке будимског епархијског школског одбора. Какво ће то решење бити ми не знамо; морамо га сачекати.

То су чињенице с којима мора рачунати и будимски епархијски школски одбор у надању и изгледању своје на то решење.

Кад би чињенице друкчије биле, т. ј. кад би Саборски Одбор располагао са новчаним средствима, којима би се могла задовољити молба представке будимског епархијског школског одбора у целости њезиној, ми не би писали ове редове, него би сачекали решење Саборског Одбора и саопштили га у овом листу. То би решење наоко гласило: тражена стална

годишња припомоћ од 4000 фор, за 22 школе у будимској епархији одобрава се и дозначује на исплату из ових и ових средстава, односно фондова

Али кад тих средстава и фондова нема, а кад је „фонд св. Саве“ још и сад тако мален, да затражену припомоћ пружити не може, онда нам ваља начин одржања ушутне 22 школе потражити на другој страни. Има ли тог начина? Има. Један су показали већ г. г. Думча и Ст. В. Поповић. Један човек, па осигурава 300 фор, сталне годишње припомоћи за 10 година, у опасности стојећим школама. А зар у будимској епархији нема бар 10 људи, Срби родољуба, којима је Бог дао, те олако дати могу толику своту? Има их. Не ћемо да их именујемо, али је непобитно да их има и више, који би светлим и родољубивим примером г. Думче могли поћи, а да то и не осете. Па нека нам дозволе наду, да ће они то и учинити.

Пођимо даље. Нама је познато, да у будимској епархији има наших црквених општина, боље рећи цркви, које имају приличне капитале и годишње приходе, а нема око њих по некоја душа. Те црквене општине плаћају паросима из других парохија за тобожњу администрацију својих парохија по 400—600 фор годишње, ма да ови пароси служе службу божију у њима тек по који пут, а других парохијских дужности ч немају. Та би се администрација могла испомоћи без толике наплате годишње, а сувишак до сад плаћаних у ту цел свота, могао би се дати на испомоћ у опасности стојећим школама. Не мала свота би се тим начином осигурала за ту испомоћ.

Пођимо и даље. Нама је познато, да будимска епархија прима државну годишњу припомоћ за то, да њоме наплаћује путни трошак и дневнице чланова епархијских тамошњих власти.

Зар господа чланови, ако не сви баш, а оно велика већина не би могла те дневнице и путне трошкове уступити на испомоћ у опасности стојећим школама? Јер зар чланови епархијских власти по свима осталим епархијама не врше ту часну и поверења пуну дужност бесплатно?!

Зар су црквене општине у будимској епархији махом све тако сиромашне, да не би никак могле, а ма баш ништа, допривети испомоћи својих сестара и њихових школа?

И још би знали питати много, па одговори на сва та питања да докажу то, да уштите 22 српске школе у будимској епархији, о којима је реч у представци, не морају престати бити српске православне само зато, ако Саборски Одбор не узмогне, као што и неће моћи, потпуно задовољити молбу представке.

Кад Саборски Одбор, из горе побројаних разлога, неће моћи сам спасти те школе, онда је света и најродољубивија дужност свију фактора и родољуба у будимској епархији, да испитају мало час побројана а овде тек тангирана питања, и да учине оно, што смо ми тек наговорили. Да учине, док „фонд св. Саве“ тај терет не буде могао примити на себе.

Учине ли то, 22 школе у будимској епархији ће остати и надаље српске и православне, и неће морати у њима замукнути песма православна, ни угасити се луча српских осећаја.

II.

Представка будимског епархијског школског одбора дала нам је повода, да проговоримо одмах и о питањима, која се не односе непосредно на молбу те представке, али која стоје у непосредној свези са питањем егзистенције и напретка наших школа. Та су питања: завештаји штипендијских заклада, и питање „фонда св. Саве.“

Позната је ствар, да ми оострани Срби имамо разних штипендија релативно више него и један народ. Кад би се могла установити свота свију наших штипендијских заклада којима рукује Патријарх српски, Саборски Одбор, епархијске власти, просветни наши заводи и црквене општине, та би свота толика била, да би се и сами задивили колико је новца уложено у штипендијске закладе. Те своте пду у милијоне!

Не мислимо тамнити ни један зрачак славе и хвале, који обасјава вечни спомен небројених и великих родољуба, који су припљивали светлост народне нам просвете оснивањем штипендија за образовање и васпитавање српских синова по разним школама. Али непобитан је факт, да половина од њих у своме племенитом родољубљу и самопрегорењу нису имали погледа у будућности, ни умења при завештајима својим. Нису погађали циља. И зато резултати њихових родољубивих завештаја штипендијских нису дали општем нашем народном добру оно, што се капиталима њи-

ховим — сходније завештаним и сретније употребљеним — могло постићи.

Ми имамо данас толико штипендија, да су неке већ више на штету него на корист. И кад не би од неких било друге штете, та је већ очигледна, што оне остављају многа поља у народу без раденика, јер ове одводе на поље школовања, после којег пуне редове српске интелегенције — у поља школованим пролетаријатом, који је на другим пољима народног живота могао послужити напретку.

Оснивати штипендијске закладе код нас је бивало, па као да је и данас још нека манија родољубља нашег, ако не мода. Где је томе узрок? Ми узрок томе видимо у стицају разних околности, побуда и узрока. Неки су завештачи оснивањем штипендијских заклада хтели осигурати школовање својих сродника, а уједно постати и народним добротворима. Неки су оснивали штипендијске закладе зато, што до сретнијих мисли нису долазили или нису могли доћи, а што се нико није нашао, да им родољубљу предложи и да их упутити на прави и целесходнији пут и начин чињења добра своме народу. А не можемо прећутати, да и наша штампа, и сви други позвани на то фактори нису, не у довољној мери, подизали сходна гласа против гомилања штипендијских заклада, па да су рекли: доста, родољуби и браћо, доста имамо штипендија, много је чега и немамо.

Тако је само и могло доћи до тога, да имамо на милијоне штипендијских заклада, а да немамо ни школског, ни црквеног фонда, а без којих фондова тешко ћемо моћи на пољу црквено-школских потреба показати напретка.

Романи немају милијоне штипендија, али имају милијоне религиозно-школског свог фонда. Но зато имају свега што један народ и црква, као што је њихова, може имати. А ми? Епархијске управе без средстава за управу; школе без довољног напретка. изгубљене школе, или представке очајног вапаја, да и ове што имамо не изгубимо.

Замислимо, да је на 50 година пре сретне и погођене мисли данашњега св. патријарха Георгија, у место, тако рећи шаблонско-убичајеног, оснивања штипендијских заклада, избачена мисао за оснивање школског фонда, и да су за њу придобијане дарезљиве руке толиких данас већ народних добротвора! Зар би данас имали разлога и невоље да се питамо: како помоћи 22 школе у будимској е-

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

пархији? Зар би нам данас зебло срце за овима подобне школе у другим епархијама нашим? Зар би данас било питања опстанка и повратка наших школа? Шта све не би било и шта би све било да је тако било!

Наше је мишљење, да треба већ престати са оснивањем штипендијских заклада, бар оних, каквих већ доста имамо. Опасност наших школа казује нам шта треба да чинимо и на што капитале, којима хоће родољубиве руке да народу своје добра учине, да завештавамо.

Школски, општи митрополијски школски фонд је нама потребан. У њега уносимо што желимо на олтар српске просвете да принесемо. На тај завештај побуђујмо и упуђујмо штампом и живом речи наше родољубе, којима је Бог дао а српска душа зажелела, да завештавају колико хоће и колико могу. А такав фонд, хвала Богу и његовом оснивачу и до садањим његовим приложницима, данас већ имамо.

Томе и таком фонду ударио је темељ поглавица цркве нам и народа, *св. патријарх Георгије*. У тај фонд је принесла већ многа родољубива рука свој део, а многа и није. Не питајмо зашто — знаће потомство и то.

Може овај и онај бити личног расположења каквог хоће; али сви признати морамо — ко у себи, ко јавно, — да је *св. патријарх Георгије* оснивањем „фонда св. Саве“ погоднио најживотнију потребу народа и цркве своје. Сви данас признати морамо, да је питање „фонда св. Саве“ питање наших школа. Да ли ће се многе одржати, да ли ће све напредовати? зависи од тога, да ли ће се и у колико „фонд св. Саве“ множити и јачати.

Пред збиљом тих питања не треба да се уклања ни један Србин, који жели да му савест не пресуди: е у њему српског срца и душе нема. Гршило се са многих страна и са више узрока „фонду св. Саве“, а то не значи друго, него: гршило се школи српској и просвети народној.

Ко може тај грех и од сада да носи на души својој, тај ће и од сада грешити. А ко и зрно шенично српске свести и истинитог родољубља има, тај ће похитати, да учини своју дужност, да се одужи колико може, српској школи и своје народу, прилогом својим или моралним потпомагањем „фонда св. Саве.“

Да је одзив „фонду св. Саве“ досад био

колико је бити могао — да код нас има увек истинитог родољубља и потребне увиђавности — многе школе наше већ до сад, не би биле сврочад, на срамоту себи и народа чије су.

Ал' што није, бити може.

Но ко брзо даје двоструко даје. А са давањем „фонду св. Саве“ не треба оклевати ни предомишљати се. Оклевање је у том случају опасност за наше школе. Опасност је за наш народ и његову будућност.

То давање „фонду св. Саве“ и множење *тога нашег митрополијског школског фонда* може да буде на многе и многе начине. Тога фонда можемо и треба да се сећамо сваком приликом. Ето нам браћа и господа из Загреба, чије прилоге саопштавамо у данашњем листу нашем, показаше један од тих многих начина. И о другим начинима потпомагања „фонда св. Саве“ било је говора већ у овоме листу из прошлих година.

Но ми овом приликом наглашујемо особито *завештаје*, којима би се требао и могао умножити тај фонд.

Много је било, а много ће још и бити родољуба у нашем народу, који ће хтети од својих капитала и свога иметка одвајати, било све, било деломце, на опште просветне сврхе. Много је тих родољуба, који ће то учинити по упутству других, на овај или онај начин.

Те родољубе треба загрејати и подстицати, да своје завештаје намену „фонду св. Саве.“ А они родољуби, којима није потребно, да им то други казују и на то да их упуђују, ти ће и сами увидити, да својим завештајима српској просвети и своје народу данас највише добра могу учинити тако, ако те завештаје учине фонду од кога данас зависи опстанак и будућност наших школа.

Многа је племенита душа и дарезљива рука у народу нашем, која располаже и са иметком и са готовим новцем. Треба их покренути, треба им срце отворити, треба их загрејати, треба им пута показати. То учинити могу ваљани наши свештеници и учитељи, то могу учинити према својим приликама и остали родољуби.

То учинити могу, много могу и наши јавни листови. И ко год у том правцу учини колико може, потпомоћи ће тиме остварење оних народних нам и општих жеља и тежња,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

у којима желимо наше школе да видимо осигуране и напредне.

Широко је поље наше, на којем можемо скупијати помоћ нашој народној школи, а крај које помоћи наша школа пропасти не би никад могла, а морала би напредовати. Родољубље од нас свију захтева, да тим пољем заиђемо, да ту помоћ својој школи прикупијемо.

Тако и тим начином ће нам општи митрополијски фонд — „фонд св. Саве“ — ојачати, те ће моћи притицати у помоћ оним школама, које помоћи требају. А кад тај фонд једном стане на пуну снагу своју, њиме ће се моћи наше школство по свуда и на разне начине зановити и осигурати напредним животом, какав видимо у школама просвећенијих народа.

„Фонд св. Саве“ има своју мисију и велики задатак за наше школе. Та мисија и тај задатак се извршити могу само и са великим средствима. *Та средства може намаћи само цео народ, а појединци деломично.*

Не часимо. Ко капом ко шаком. Школе нам ванију. Српчад нас преклиње. А отац наше просвете и народне школе, *светишело Сава*, погледа нас са небесних висина и пита: Јесмо ли људи, јесмо ли браћа, јесмо ли Срби, јесмо л' и данас Немањин сој?!

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Његова Светост, преузв. г. патријарх Георгије) отпутовао је прошлог четвртка брзим возом у Будимпешту, у пратњи архимандрита всреч. г. Платона Телечког.

(Изабрани епископ будимски) високопреч. г. Јеремија Мађаревић примио је 8 (20.) јануара о. г. монашки чин у манастиру Беочину, задржав име Јеремија. Сутра дан је г. Мађаревића Његова Светост произвела у Карловци за архимандрита манастира Грабовца. Г. Мађаревић вратио се у прошли четвртак из Новог Сада, где се у среду бавио, у Будим. А за који данће бити примљен да Његовом Величанству положи прописану заклетву. Посвећење епископа биће на св. Три Јерарха у Карловцима.

(На св. Богојављење) служио је св. патријарх Георгије литургију и свршио водоосвећење у саборној карловачкој цркви уз асистенцију протојереја Јована Јеремића и протосињела Лукијана Богдано-

вића, јеромонаха Сергија Пошића и Стевана Јовића, те архиђакона Димитрија Браковића и протођакона Георгија Летића.

Дванаест питомаца војничке школе у Каменици, већином Срба православних (З. Румуна), који су тога дана добила допует да могу ићи у цркву, дошли су у Карловце и присуствовали св. литургији и водоосвећењу. После литургије поклонили су се Његовој Светости, св. патријарху *Георгију*, који их је љубезно примио и задржао на ручку.

(На св. Богојављење у Новом Саду) служио је св. литургију високопреч. г. епископ *Герман Ошачић*, уз асистенцију ковиљског архимандрита Апатолија Јанковића, протопрезвитера Милана Ђирића, протојереја Павла Балте, пароха Божицара Поповића, јеромонаха и катихете Михаила Миловановића и ђакона Веље Миросављевића. Ношена је литија на Дунав и тамо обављено водоосвећење. Славу св. богојавленску увеличавала је и почасна компанија новосадаког 6 пешачког пука.

(Епархијски административни одбор у Темишвару) (Свршетак). — Упућен је руководитељ епархијског фонда, да извиди ствар порезног дуга на парохијској сесији у Кетфељу — Одређена су извиђења у предмету класификације парохије у Наффали и дозвољено је тамошњој срп. прав. црквеној општини, да може поставити благајника за побирање плате тамошњег свештеника. — Упућен је руководитељ епархијског фонда, да плати порез који терети парохијску сесију у Фенлаку. — Узет је с одобрењем на знање рад скупштинске седнице срп. прав. црквене општине у Бали од 22. октобра 1895. — Упућена је срп. прав. црквена општина у Канаку, да има безусловно распорезати парохијал за свог свештеника у новцу, и предложити исти распорез овој епархијској власти на увид и одобрење. — Издао је јереју Г. Н у Н Св. Ив на изјашњење одговор црквене општине у Фељу на тужбу петог јереја против ове општине због потраживања бира. — Узет је с одобрењем на знање извештај Ђорђа Влаховића окружног проте Вел. К. кишдског у петражиној ствари против председника црквене општине Мокришке, и осуђен је овај на спосиље горњом истрагом насталих трошкова. — Издао је црквеној општини у Јосинову на изјашњење пријава у предмету уведења у службу нове половине одборника тамошње црквене општине. — Узето је на знање неколико судских одлука, којима се пријављују неке грунтозне укњибе у корист неколико црквених општина ове епархије. — Учињен је сходан корак у сврху пожуриња обаве реорганизације црквене општине у Срп. Боки. — Издао

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

је сходан налог црквеним општинама у Варјашу и Немету у погледу разреза рескриптуалне плате тамошњим свештеницима. — Узети су на знање уноси неких свота, посланих од неколико црквених општина, у овоепархијски фонд. — Узет је с одобрењем на знање извештај црквене општине у Срп. Пардаљу о организацији тамошње општине. — Упућен је руководатељ овоепархијског фонда, да извиди, у колико постоје потраживања неких кр. порезних звања у име еквивалента за неке парохијске сесије. — Дано је сходно унутство црквеној општини у Канаку у предмету дужних саборских трошкова и дужиног верозаконског приноса. — Подastreће се с препоруком вел. саборском одбору молбеница исте општине за поделење припомоћи за оправку тамошње свете богомоље. — Узет је с одобрењем на знање извештај овоепархијског изасланика у предмету реорганизације црквене општине у Фењу и позван је исти изасланик да свој трошковник специфицира и овамо на одобрење предложи. — Узет је с одобрењем на знање рад скупштинске седнице црквене општине у Варјашу од 26. нов 1895. — Предложиће се вел. саборском одбору изјаве црквених општина у Ст. Боки, Ечки и Бега Св. Ђурђу у предмету дуговине у име саб. трошкова и верозаконског приноса. — Издања је црквеној општини у Срп. Ченеју на изјашњење тужба неких општинара против тамошњег црквено-општинског председника. — Издања је руководатељу овоепархијског фонда на реализирање признаница јереја Петра Маринковића о каматама у год. 1895. од износа добивеног у своје време за експропријацију једног дела парохијске сесије у Ђали. — Издања је сходна наредба у предмету оставке председника, црквене општине у Десци. — Дано је окружном проти Вел. Бечкеречком Љубомиру Панићу сходно унутство у сврху ликвидације потраживања јереја Димитрија Којића против неких његових парохијана због дужиног му бира. — Узет је с одобрењем на знање односно извештај о распорезу парохијала у новцу за свештеника у Иванди. — Узето је с одобрењем на знање изјашњење црквене општине у Јосипову на неке притужбе тамошњег пароха и избачене су ове све као неосноване и ничим неутемељене. — Позван је јеромонах манастира Бездина Исидор Михајловић, да разјасни и надопуни своју тужбу против црквене општине у Торњ. — Позвана је црквена општина у Тиса Св. Миклушу, да се изјасни на тужбу јеромонаха Василијана Петровића због дужиног парохијала. Није одобрен рад скупштински црквене општине у Модошу дана 26. новембра 1895. у предмету изашњавања посебне деутације у Темп-

швар о трошку црквено-општинске благајнице у сврху неких извиђења, која се могу и писменим путем обавити. — Позвано је парохијско звање у Лукаревцу као и црквена општина у Мехали, да плате дуговину у име еквивалента за тамошње парохијске сесије. — Узет је с одобрењем на знање извештај овоепархијског изасланика у предмету одузимања списа и рачуна општинских од бившег црквено општинског председника и предаје истих тамошњој црквеној управи. — Потврђен је односно узет је с одобрењем на знање избор црквено општинског председника у Батањи, и забачени су приговори поднесени против изабраног председника. — Одобрен је скупштински закључак срп. прав. црквене општине у Кетфељу у погледу класификације тамошње парохије. — Узет је с одобрењем на знање извештај окружног проте Вел. Кикиндског Ђорђа Влаховића о распорезу парохијала у Мокрину и у свези с тим није одобрен закључак одборски споменуте општине у погледу новог класификовања тамошњих парохија. — Одговорено је путем парохијског звања у Араду Димитрију Радовану из Арада на његов поднесак у предмету продаје старог здања тамошње срп. вероисповедне школе политичној општини Арадској исто тако и Јовану Ђ. Косићу, срп. нар. учитељу у предмету сведочења о поднашању школских рачуна темишварско градских и фабричних на суперревизију овој епархијској власти. — Позват је администратор парохије Арадске да се изјасни у предмету примитка неког износа из парастосуалне фондације Дамаскинове. — Издања је црквеној општини у Батањи на изјашњење пријава Радоја Шевића у предмету управљања с тамошњим црквено-општинским иметком. — Дозвољено је црквеној општини у Араду, да може и сокак лежећи уз продано већ старо школско здање уступити полит. општини у Араду, као с овим здањем заједно продан. — Издаће се црквеној општини у Чанаду на изјашњење пријава, поднесена овамо у предмету обнове тамошњих црквено-општинских органа. — Одобрен је закључак скупштински црквене општине у Модошу у погледу купња једне куће и дозвољено је општини да може подигнути и зајам за покриће куповине за ту кућу. — Известиће се администратору протопресвитерата арадског о стању оврхе против ром. прав. одбора у Вел. Св. Миклушу због дужиног му протопресвитерског процента, и позваће се путем њега општине које му тај процент дугују, да га под претњом оврхе што пре уплате. — Упутиће се срп. прав. црквени одбор, да истом администратору плати процент протопресвитерски за другу полу 1895. године. — Издаће се

пкрваној општини у Тарашу на изјасњење молба Јереја М. Д. из М. којом потражује накнаду за подвоз за време док је вршио душепечитељске дужности тамо. — Позваће се администратор протопресвитерата арадског да извиди како стоји ствар са парохијском сесијом у Нађали и да поднесе у своје време извештај о резултату свога извиђења.

(**Митрополит рашко-призренски**). После толиких преговора и предомисљања, а после толиких и устезања, ипак је св. синод васељенске цариградске цркве изабрао за митрополита рашко-призренског *Србина* и то архимандрита скопљанског г. *Дионисија Петровића*. Тако је требало одмах да буде, јер што је право и Богу је драго, а само то може цркви и бити на славу и корист.

(**За председника Српске Краљевске Академије**) у Београду, постављен је на три године г. Милан Ђ. Милићевић, досадањи библиотекар Народне Библиотеке.

(**Жалосна унија у Врлици у Далмацији**), коју је рачун зачео, питриге поспешиле а прљаво подмићивање родило, по вољи Божијој, неће бити оно што су зачетници њезини хтели и желели. Далмација има православних хришћанина, који су кадри за цркву своју и муке поднети, има свештеника, будних чувара светога православања и неуморних радника. Осрамоћено стадо врличко отишао је да светлих Божињих празника утешити, охрабри, подигне и осоколи подпредседник задареке конзисторије, г. архимандрит *Доситеј Јовић*, добра душа и вретан свештеник, којег заслуге признаде и милостиво и праведно срце племенитог владара *Франц-Јосифа I.*, подаривши му, као што чујемо, знаменито одличје гвоздене круне III. степена. Бог, молитвама свих светих, нарочито српских светитеља, нека награди племенитом владару *Франц-Јосифу I.* сваким добром дело ово Његово, а православна српска црква за ову милост сирам њезиног доброг свештеника, има међу многима још један разлог више, да се највесрдније моли за здравље и живот доброга оца свију нас, цара и краља нашега *Франца-Јосифа I.* Заслужено одличје нека дуго краси груди г. архимандрита Доситеја, у којима куца срце пуно праве вере, искрене љубави и тврде наде. Глас о овом одликовању нашао је г. архимандрита у Врлици, камо је отишао да браћу теши. И ми смо уверени, да их је помоћу Божјом и утешно, па је убедљива његова реч, потпомогнута благодаћу Божјом, сигурно учврстила оно што се поколебало и охрабрило оно што је клонуло и подигла оно што је пало било.

— *виђ.*

(**Највише одликовање**). Као што јавља „Гласник правосл. далм. истријске епархије“, одликовало је

Његово Величанство окружног протопресвитера за дарског виспреч. г. *Петра Олујића*, златним крстом са звездом за заслуге.

(**Покушај уније у Врлици**) Као што смо у пошљедњем броју јавили, изгледа да ће се са свијем осујетити онај октобарски покушај унијаћења у Врлици. На неколико дана послје одласка из Врличке парохије нашег госп. епископа, 22 угледнија лица исте парохије, осјетивши сву опасност којој се православања вјера њихова излаже и бојећи се злих пошљедња, ако се тој опасности одважно не стане на пут, приказаше се надлежној власти и на записнику изјавише, како су њих и друге многе оближећали агенти уније, понуде им материјалне чинили и свашта им обећавали, само да се одметну од православне цркве и поунјате. Ако су изјаве тих људи поуздане, а из Врлике нас увјеравају да јесу, тада би овијем било доказано, да се при оном унијаћењу употребљавало од дотичних оно средство, које забрањује односни члан нашег државног закона и према томе да су незаконите биле пријаве оне неколицине заведених да прелазе у унију, и дакле ништаве. Дознајемо међу тим да агенти уније не престају и даље терати свој посао и да снују опет нови план, како би ког православнога себи примамили. Надамо се у православној свијест Врличана и у патристичку ревност тамошњег свештенства, да ће сједињеним силама знати се одупријети невољи, у коју су сада пали.

„Гл.“

(**Двадесетпетогодишњица прве учитељске школе у Србији**). На дан св. Саве, 14. јануара ове године Учитељска школа у Београду прославиће двадесетпетогодишњицу свога рада и живота.

(**Посао на реновирању катедралне цркве у Пакрацу**), која ће сада бити један од најлепших, ако можда не баш и најлепши међу светим храмовима нашим у Карловачкој митрополији, знатио је напредовао, али је због јаче зиме сада обустављен, док време мало не отишло. Међутим су складна звона подигнута на обновљену кулу, па су дивним својим звуцима раздрагавала душу и срце побежнога православног српског народа у Пакрацу и у околици, кад је о Божићу и св. Богојављењу високопресвештени г. епископ *Мирос*, у малој црквици св. Илије жртву Богу приносио и с народом својим, колико га је у цркву могло стати, Богу се молио. За сада се мисли да ће освећење обновљене цркве моћи бити тамо по Ускресу, па се тамошњи православни Срби већ сада спремају, да дан освећења краснога тога храма што достојније и свечаније прославе. Боже благослови!

— *виђ.*

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Ишагла је из штампе књига:

ДУХОВНЕ БЕСЕДЕ

Гаврила Поповића, владике шабачког.

Издао Алекса Илић прота, уредник „Хришћанског Весника“. У Београду 1895. Стр. XXII. и 207. Цена за Србију 2 динара, а иначе 1 фор. Наручбине ваља слати издаваоцу. Ко узме 10 књига добија једну бесплатно. Без новаца поручбине се не могу примати.

Најтоплије препоручујемо свакоме ову књигу. За ваљану садржину беседа јамчи познато име владике Гаврила као црквеног беседника.

Прилози на фонд „Св. Саве“.

Уредништву овога листа стигли су и ови прилози

„фонду св. Саве“.

Бр. 2. г. Лазар Лађевић из Загреб 30 ф. — н. Приложише г. г. Др. Светислав Шумановић, Вл. Матијевић и Лазар Лађевић, — место венца на одар пок. Петра Слепчевића.

Бр. 3. Управа манастира Кувеждина 11 ф. — н. Приложише: г. г. Веселин Гргуров из Ердевика 5 ф. Ст. Мојић из Бингуле 5 ф. и парох П. Аранички из Ердевика 1 ф.

Бр. 4. Управа манастира Хопова 41 ф. 50 н. Приложише: г. г. Митрофан Шевић управитељ монашке школе 5 ф., Михајло Миловановић катихета новосадске гимназије 5 ф., Светозар Ј. Никетић професор из Београда 1 ф., Милан Шевић професор 4 ф., Стеван и Милева Миловановић професор и учитељица 2 ф., Лука Поповић парох панчевачки 1 ф., Сава Теодоровић кр. професор и катихета 1 ф., Тихомир Остојић професор у новосадској гимназији 5 ф., Никола Бугарски Баба учитељ 50 новч., Милева Симић из Новог Сада 1 ф., Алекса Баковљев из В. Кикинде 1 ф., Даница Гостовић из Новог Сада 5 ф., Бура и Ангелина Станковић из Карловаца 2 ф., Јован Живковић професор у богословији Карловачкој 2 ф., Софија М. Кода из Новог Сада 1 ф., Др. Петар Марковић из Земуна 5 ф.

Из 1. бр. „Срп. Сиона“ — — 655 ф. 33 н.

Свега 737 ф. 83 н.

Новци су предани управи срп. нар. цркв. фондова.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 1 2-2

Расписује се стечај за учитеља на III. и IV. разр. мешовите школе у *Бегецу*. Учитељске дужности у школи и у цркви прописане су Школ. Уредбом, а плата је ова: за редовну школу 235 фор у готовом новцу; за недељну школу 40 ф., $\frac{1}{4}$ сесије земље и 4 јутра (à 1200□%) ритеке земље на тако званој греди, која је земља изложена врло честој поплави и за приход које општина не прима дужност да даје отштету, (на земљу учитељ порез плаћа), једна башта и једно гумно ван села; 5 фор. за писаћи прибор; 2° тврдих дрва, сламе за огрев колико је потребно и стан са потребним зградама и вртом. Споредни су приходи: за пероводство 35 фор.; за рачуноводство 30 фор. (ту се разуме састављање главне рачунске књиге, вођење турског рачунског дневника, и склапање годишњег рачуна турског и благајничког). За укуп или парастос где буде позван 1 фор.; за сваки посебан спомен при укупу или парастосу 60 нов.

Молбенице са сведоџбама треба послати на потписаног председника до 14. јануара по ст. к. о. г. а жеља је општине, да се тражиоци, ако је могуће, лично прикажу. Они који су већ више година учитељске дужности отирањали и у општинама пероводске и рачуноводске ствари добро водили, имаће првенство.

У *Бегецу*, 1. јануара 1896.Тоша Мутибарић
председник.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС. 3 2-3

Срп. прав. цркв. општина у Чуругу намерна је у својој цркви две певнице са столови, трон матере божије, и трон владичански зготовити, без позлате и бојадисања. За исту израду одређује се 3000 фор. а. вр. Према томе позивају се стручњаци ове врсте да поднесу скице у византиском стилу. Усвојена скица наградиће се са 5% горе означене своте, изабрана скица подвргава се лицитацији на мањак, која ће се одржати 18. фебруара (1. марта) о. г. — Скице ваља 4./16. фебруара о. г. доле подписаном председништву доставити.

Општина задржава себи право поверења.

Ближа условија сазнаће се на дан лицитације.

У Чуругу 2./14. јануара 1896. год.

Председништво.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5, фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарнице у Ср. Карловцима.